TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2014. gada 2. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Direktīva 2004/83/EK — Obligātie standarti bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanai — 4. pants — Faktu un apstākļu novērtēšana — Novērtēšanas kārtība — Atsevišķu pierādījumu pieņemšana — Kompetento valsts iestāžu pilnvaru apjoms — Bailes no vajāšanas dzimumorientācijas dēļ — Atšķirības starp ierobežojumiem attiecībā uz paziņojumu un dokumentāro vai citu pierādījumu par patvēruma meklētāja apgalvoto dzimumorientāciju pārbaudi, no vienas puses, un ierobežojumiem, kas attiecas uz šo elementu pārbaudi saistībā ar citiem vajāšanas iemesliem, no otras puses — Direktīva 2005/85/EK — Minimālie standarti attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu — 13. pants — Nosacījumi, kādiem ir pakārtota personiskā intervija — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 1. pants — Cilvēka cieņa — 7. pants — Privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība

Apvienotās lietas no C-148/13 līdz C-150/13

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kurus *Raad van State* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2013. gada 20. martā un kas Tiesā reģistrēti 2013. gada 25. martā, tiesvedībās

A (C-148/13),

B (C-149/13),

C (C-150/13)

pret

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ,

piedaloties

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], E. Levits, E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 25. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *A* vārdā – *N. C. Blomjous*, *advocaat*,

— *B* vārdā – *C. Chen*, *advocaat*,

— *United Nations High Commissioner for Refugees* (*UNHCR*) vārdā – *P. Moreau*, pārstāve, kurai palīdz *M.-E. Demetriou*, *QC*,

— Nīderlandes valdības vārdā – *C. Schillemans*, *M. Bulterman* un *B. Koopman*, pārstāves,

— Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs* un *C. Pochet*, pārstāves,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *A. Wiedmann*, pārstāvji,

— Grieķijas valdības vārdā – *M. Michelogiannaki*, pārstāve,

— Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *S. Menez*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *R. Troosters*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2014. gada 17. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp., un labojumi – OV 2005, L 204, 24. lpp., un OV 2011, L 278, 13. lpp.), 4. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 3. un 7. pantu.

2 Šie lūgumi tika iesniegti *A*, *B* un *C*, trešo valstu valstspiederīgo, strīdos ar *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (Drošības un tieslietu ministrijas valsts sekretārs, turpmāk tekstā – "*Staatssecretaris*") par viņu pieteikumu pagaidu uzturēšanās atļaujas (patvēruma) saņemšanai Nīderlandē noraidījumu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

3 Atbilstoši Konvencijas par bēgļa statusu, kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā un stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sējums, 150. lpp., Nr. 2545 (1954); turpmāk tekstā – "Ženēvas konvencija"), ko papildina Protokols par bēgļa statusu, kas noslēgts Ņujorkā

1967. gada 31. janvārī un kas savukārt stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī, 1. panta A sadaļas 2. punkta pirmajai daļai termins "bēglis" attiecināms uz jebkuru personu, kas "sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības īpašai sociālai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ, atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību; vai personu, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties".

Savienības tiesības

Direktīva 2004/83

4 Atbilstoši Direktīvas 2004/83 preambulas 3. apsvērumam Ženēvas konvencija un protokols veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam.

5 Šīs direktīvas preambulas 10. apsvērumā ir noteikts:

"Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Šī direktīva jo īpaši cenšas nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadošo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu."

6 Šīs pašas direktīvas preambulas 16. apsvērumā ir noteikts, ka jānosaka obligātie standarti bēgļu statusa definēšanai un saturam, lai dotu norādījumus dalībvalstu kompetentajām struktūrām Ženēvas konvencijas piemērošanā.

7 Atbilstoši Direktīvas 2004/83 preambulas 17. apsvērumam nepieciešams ieviest vienotus kritērijus patvēruma pieteikuma iesniedzēju atzīšanai par bēgļiem Ženēvas konvencijas 1. panta nozīmē.

8 Atbilstoši šīs pašas direktīvas 2. pantam šajā direktīvā:

"[..]

c) "bēglis" ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzīb[u] [..]

[..]"

9 Direktīvas 2004/83 4. pantā, kas ir tās II nodaļā "Starptautiskās aizsardzības pieteikumu novērtēšana", tiek definēta faktu un apstākļu novērtēšanas kārtība un tiek noteikts:

"1. Dalībvalstis var uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja pienākumu pēc iespējas ātrāk iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Dalībvalsts pienākums ir, sadarbojoties ar pieteikuma iesniedzēju, novērtēt attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas.

2. Šā panta 1. punktā minētās sastāvdaļas ir pieteikuma iesniedzēja paziņojumi un visa dokumentācija, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja vecumu, iepriekšējo darbību, ieskaitot attiecīgo radinieku datus, personību, valstspiederību(-ām) un iepriekšējās dzīvesvietas valsti(-īm) un vietu(-ām), iepriekšējiem patvēruma pieteikumiem, ceļojumu maršrutiem, personību apliecinošiem un ceļošanas dokumentiem un iemesliem, kādēļ tiek iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

3. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtējums jāveic individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju un, to darot, jāņem vērā:

a) visi būtiskie fakti, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu; ieskaitot izcelsmes valsts normatīvos aktus un veidu, kādā tie tiek piemēroti;

b) attiecīgie paziņojumi un dokumentācija, ko iesniedzis pieteikuma iesniedzējs, ieskaitot informāciju par to, vai pieteikuma iesniedzējs bijis vai var tikt pakļauts vajāšanai vai smagam kaitējumam;

c) pieteikuma iesniedzēja individuālais stāvoklis un personīgie apstākļi, ieskaitot tādus faktorus kā iepriekšējā darbība, dzimums un vecums, lai, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja personīgajiem apstākļiem, novērtētu, vai darbības, ar kādām pieteikuma iesniedzējam bijis jāsaskaras vai ar kādām tam var nākties saskarties, būtu uzskatāmas par vajāšanu vai smagu kaitējumu;

d) vai pieteikuma iesniedzēja darbības kopš izcelsmes valsts pamešanas bijušas saistītas tikai vai galvenokārt ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanai nepieciešamo nosacījumu radīšanu, lai novērtētu, vai šo darbību dēļ pieteikuma iesniedzējam būs jāsaskaras ar vajāšanu vai smagu kaitējumu, ja tas atgrieztos minētajā valstī;

e) vai būtu pamatoti sagaidāms, ka pieteikuma iesniedzējs pieņemtu citas valsts aizsardzību, kurā viņš varētu pieprasīt pilsonību.

[..]

5. Ja dalībvalstis piemēro principu saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzēja pienākums ir pamatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu un ja pieteikuma iesniedzēja paziņojumos norādīti aspekti nav pamatoti ar dokumentāriem vai citādiem pierādījumiem, šiem aspektiem nav nepieciešams apstiprinājums, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) pieteikuma iesniedzējs pielicis patiesas pūles, lai pamatotu savu pieteikumu;

b) visas attiecīgās sastāvdaļas, kas ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā, ir iesniegtas un ir sniegts pietiekams pamatojums attiecībā uz jebkādu citu attiecīgu sastāvdaļu neesamību;

c) pieteikums iesniedzēja paziņojumi tiek uzskatīti par saskaņotiem un ticamiem un nav pretrunā ar specifisku un vispārēju informāciju, kas pieejama par pieteikuma iesniedzēja lietu;

d) pieteikuma iesniedzējs iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu pie pirmās iespējas, ja vien pieteikuma iesniedzējs nevar parādīt, ka viņam bijuši dibināti iemesli, kāpēc tas nav izdarīts, un

e) konstatēts, ka pieteikuma iesniedzējam kopumā var uzticēties.“

10 Direktīvas 2004/83 10. pantā “Vajāšanas iemesli” tiek noteikts:

“1. Novērtējot vajāšanas iemeslus, dalībvalstis ņem vērā šo:

[..]

d) uzskata, ka grupa veido īpašu sociālu grupu jo īpaši, ja:

— šās grupas dalībniekiem piemīt kopīgas iedzimtas pazīmes vai kopēja pagātne, ko nevar mainīt, vai tiem piemīt kopējas pazīmes vai pārliecība, kas ir tik svarīga identitātei vai apziņai, ka personu nevar spiest no tās atteikties, un

— minētajai grupai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte, jo apkārtējā sabiedrība to uztver kā atšķirīgu;

atkarībā no apstākļiem izcelsmes valstī jēdziens īpaša sociāla grupa var ietvert grupu, kuras pamatā ir seksuālās orientācijas kopīgas pazīmes. Nevar uzskatīt par seksuālai orientācijai piederīgām tādas darbības, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem tiek uzskatītas par noziedzīgām. [..]

[..]"

Direktīva 2005/85/EK

11 Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvas 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV L 326, 13. lpp., un labojums – OV 2006, L 236, 36. lpp.), preambulas 8. apsvērumā ir norādīts, ka tā respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti Hartā.

12 Direktīvas 2005/85 13. panta, kurā precizētas prasības attiecībā uz personisko interviju, 3. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka personiskās intervijas tiek veiktas tādos apstākļos, kas ļauj patvēruma meklētājiem sniegt vispusīgu savu pieteikumu pamatojumu. Šajā aspektā dalībvalstis:

a) nodrošina, ka persona, kas veic interviju, ir pietiekami kompetenta, lai ņemtu vērā personiskos vai vispārējos apstākļus, kas saistīti ar pieteikumu, tostarp meklētāja kultūras izcelsmi vai neaizsargātību, ciktāl tas ir iespējams [..]

[..]."

Nīderlandes tiesības

13 Atbilstošās valsts tiesību normas ir noteiktas 2000. gada Ārzemnieku likuma (*Vreemdelingenwet 2000*) 31. pantā, 2000. gada Ārzemnieku dekrēta (*Vreemdelingenbesluit 2000*) 3.111. pantā un 2000. gada Ārzemnieku noteikumu (*Voorschrift Vreemdelingen 2000*) 3.35. pantā.

14 Pamatnostādnes par šīm normām ir 2000. gada Ārzemnieku apkārtraksta (*Vreemdelingencirculaire 2000*) C2/2.1., C2/2.1.1. un C14/2.1.–C14/2.4. punktā.

15 Atbilstoši 2000. gada Ārzemnieku likuma 31. panta 1. punktam, aplūkojot to kopsakarā ar 2000. gada Ārzemnieku dekrēta 3.111 panta 1. punktu, attiecīgajam patvēruma meklētājam ir jāpierāda pagaidu uzturēšanās atļaujas (patvēruma) piešķiršanas motīvu ticamība, jo šim pieteicējam ir pienākums pēc savas iniciatīvas sniegt informāciju, kas ir būtiska, lai iestāde varētu lemt par pieteikumu. *Staatssecretaris* izvērtē, vai šīs atļaujas piešķiršana ir tiesiski pamatota.

16 Atbilstoši 2000. gada Ārzemnieku dekrēta 3.111. panta 1. punktam, kad patvēruma meklētājs lūdz izsniegt 2000. gada Ārzemnieku likuma 28. pantā paredzēto uzturēšanās atļauju, viņš sniedz visu informāciju, tajā skaitā atbilstošos dokumentus, uz kuru pamata *Staatssecretaris* sadarbībā ar attiecīgo patvēruma meklētāju var novērtēt, vai pastāv juridisks pamats šīs atļaujas piešķiršanai.

17 Atbilstoši 2000. gada Ārzemnieku apkārtraksta C14/2.1. punktam patvēruma meklētāja paziņojumu ticamības novērtējums attiecas uz viņa paustajiem faktiem vai apstākļiem. Faktiskie apstākļi ir dati par attiecīgā patvēruma meklētāja personu, tostarp viņa dzimumorientāciju.

18 Atbilstoši šī apkārtraksta C14/2.2. punktam patvēruma meklētājam ir jāsaka taisnība un pilnībā jāsadarbojas visu faktu pēc iespējas pilnīgā konstatācijā. Viņam, tikko kā ir iespējams, ir jāinformē imigrācijas un naturalizācijas dienests par visiem notikumiem un faktiskajiem apstākļiem, kas ir būtiski viņa pieteikuma izskatīšanā.

19 Atbilstoši šī apkārtraksta C14/2.3. punktam nav izslēgts, ka kādas patvēruma meklētāja paziņojumu daļas neticamība skar arī visu pārējo šī patvēruma meklētāja paziņojumu daļu ticamību.

20 Atbilstoši šī paša apkārtraksta C14/2.4. punktam principā pietiek ar to, ka patvēruma meklētājs ir padarījis savus paziņojumus ticamus. Šim nolūkam no viņa tiek sagaidīts, ka viņš uzrāda dokumentus sava pieteikuma atbalstam. Tomēr, lai novērtētu paziņojumu, ko ir sniedzis attiecīgais patvēruma meklētājs sava pieteikuma atbalstam, ticamību, nav runa par to, vai un kādā mērā tie var tikt pierādīti. Proti, daudzos gadījumos patvēruma meklētāji ir pierādījuši, ka nespēj apliecināt savus paziņojumus un ka no viņiem nevar saprātīgi prasīt sniegt pārliecinošus pierādījumus to stāstījuma atbalstam.

21 *Staatssecretaris* var uzskatīt par ticamiem paziņojumus atbilstoši 2000. gada Ārzemnieku noteikumu 3.35. panta 3. punktam un tādējādi neprasīt to apstiprinājumu, ja ir varēts konstatēt, ka patvēruma meklētājam kopumā var uzticēties.

Pamatlietas un prejudiciālais jautājums

22 *A*, *B* un *C*, trešās valsts valstspiederīgie, katrs ir iesniedzis pieteikumu pagaidu uzturēšanās atļaujas (patvēruma) saņemšanai Nīderlandē. Savu pieteikumu atbalstam viņi ir norādījuši, ka baidās tikt vajāti savā attiecīgajā izcelsmes valstī savas homoseksualitātes dēļ.

23 Pirmo patvēruma pieteikumu, ko iesniedza *A*, *Staatssecretaris* noraidīja kā neticamu.

24 *A* nav apstrīdējis šo pirmo noraidījuma lēmumu un iesniedza otro patvēruma pieteikumu, norādot, ka viņš ir gatavs tikt pakļauts "testam", kas pierādītu viņa homoseksualitāti, vai veikt homoseksuālu aktu, lai pierādītu apgalvotās dzimumorientācijas patiesumu.

25 Ar 2011. gada 12. jūlija lēmumu *Staatssecretaris* noraidīja otro *A* pieteikumu, pamatojot ar to, ka pēdējā minētā apgalvotās dzimumorientācijas ticamība vēl arvien nav pierādīta. *Staatssecretaris* uzskatīja, ka neklājas pamatoties tikai uz apgalvoto patvēruma meklētāja dzimumorientāciju, nekādi nevērtējot tās ticamību.

26 *Staatssecretaris* 2012. gada 1. augustā noraidīja *B* pieteikumu, pamatojot ar to, ka paziņojumi par viņa homoseksualitāti ir neskaidri, pavirši un nav ticami. Turklāt, kā uzskatīja *Staatssecretaris*, tā kā *B* izcelsmes valstī homoseksualitāte nav pieņemama, viņam būtu jāspēj sīkāk runāt par savām sajūtām un iekšējiem procesiem saistībā ar savu dzimumorientāciju.

27 *C* iesniedza pirmo patvēruma pieteikumu citu iemeslu dēļ, nevis vajāšanas viņa homoseksualitātes dēļ, un *Staatssecretaris* to noraidīja.

28 *C* nav apstrīdējis šo pirmo noraidījuma lēmumu un iesniedza otro patvēruma pieteikumu, kas šoreiz pamatots ar bailēm tikt vajātam savā izcelsmes valstī savas homoseksualitātes dēļ. Attiecībā uz šo otro pieteikumu *C* apgalvoja, ka viņš ir varējis atzīt savu homoseksuālo orientāciju tikai pēc tam, kad bija atstājis savu izcelsmes valsti. Sava pieteikuma atbalstam *C* arī iesniedza par tā pārbaudi pilnvarotajām iestādēm videoierakstu ar intīmiem aktiem ar tā paša dzimuma personu.

29 Ar 2012. gada 8. oktobra lēmumu *Staatssecretaris* noraidīja *C* patvēruma pieteikumu, pamatojot ar to, ka pēdējā minētā paziņojumi par savu homoseksualitāti nav ticami. *Staatssecretaris* uzskatīja, ka *C* esot bijis jānorāda uz savu apgalvoto dzimumorientāciju pirmajā patvēruma pieteikumā, ka pēdējais minētais nav skaidri izklāstījis, kā viņš ir apzinājies savu homoseksualitāti, un nav varējis atbildēt uz jautājumiem par Nīderlandes homoseksuāļu tiesību aizsardzības organizācijām.

30 Pēc viņu pagaidu uzturēšanās atļaujas (patvēruma) noraidīšanas *A*, *B* un *C* cēla prasības par šiem noraidīšanas lēmumiem *Rechtbank 's-Gravenhage*.

31 Ar 2011. gada 9. septembra un 2012. gada 30. oktobra spriedumiem *Rechtbank 's-Gravenhage* noraidīja attiecīgi *A* un *C* prasības kā nepamatotas. Šī tiesa uzskatīja, ka, pirmkārt, *A* un *C* savās attiecīgajās prasībās esot bijuši jāapstrīd pirmie *Staatssecretaris* noraidīšanas lēmumi un, otrkārt, otrās patvēruma pieteikuma procedūras laikā viņi nekādi nav pierādījuši savu paziņojumu par apgalvoto homoseksualitāti ticamību.

32 Ar 2012. gada 23. augusta spriedumu *B* celtā prasība par *Staatssecretaris* lēmumu par noraidīšanu arī tika noraidīta. *Rechtbank 's-Gravenhage* uzskatīja, ka *Staatssecretaris* varēja saprātīgi secināt, ka *B* paziņojumi par savu homoseksualitāti nav ticami.

33 *A*, *B* un *C* iesniedza apelācijas sūdzības par šiem spriedumiem *Raad van State*.

34 Šajās apelācijas tiesvedībās *A*, *B* un *C* norāda, ka tādēļ, ka nav iespējams objektīvi konstatēt patvēruma meklētāju dzimumorientāciju, iestādēm, kas ir pilnvarotas pārbaudīt patvēruma pieteikumu, esot jāpamatojas tikai uz šo patvēruma meklētāju apliecinājumiem par šo apgalvoto orientāciju.

35 Kā uzskata apelācijas sūdzību iesniedzēji pamatlietās, izvērtējot patvēruma meklētāju veikto paziņojumu ticamību, šīs iestādes uzdod jautājumus par šo apgalvoto orientāciju, kas tostarp aizskar patvēruma meklētāju cieņu un viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, turklāt neņemot vērā neveiklības sajūtu, kas varētu būt šim patvēruma meklētājam iztaujāšanā, ne arī kultūras barjeras, kas viņam liegtu atklāti runāt par šo orientāciju. Turklāt tas, ka *Staatssecretaris* uzskata patvēruma meklētāju stāstījumus par neticamiem, neliek izdarīt tādu pašu secinājumu attiecībā uz pašas dzimumorientācijas ticamību.

36 *Staatssecretaris* norāda, ka ne no Direktīvas 2004/83, ne no Hartas neizriet, ka lēmums ir jāpieņem, balstoties tikai uz patvēruma meklētāju apgalvojumu par apgalvoto dzimumorientāciju. Tomēr esot jāpārbauda nevis tas, vai patvēruma meklētājiem tiešām ir dzimumorientācija, par kuru tie apgalvo, ka tiem tā ir, bet drīzāk, ka viņi ir likuši noticēt faktam, ka viņi pieder pie sociālās grupas Direktīvas 2004/83 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē vai arī ka vajāšanas dalībnieki attiecina uz viņiem šādas pazīmes šīs direktīvas 10. panta 2. punkta izpratnē.

37 Turklāt, kā uzskata *Staatssecretaris*, patvēruma meklētāji tikai reti var sniegt pierādījumus savai homoseksualitātei citādi kā vienīgi ar saviem pašu paziņojumiem, tādēļ, ja šie paziņojumi tiek uzskatīti par saskanīgiem un ticamiem un ir varēts pierādīt, ka patvēruma meklētājam kopumā var uzticēties, šiem patvēruma meklētājiem ir iespēja, ka šaubas tiek tulkotas viņiem par labu.

38 Kā uzskata *Staatssecretaris*, vērtējums, kas jāveic par patvēruma meklētāju dzimumorientācijas ticamību, neatšķiras no citu vajāšanas iemeslu vērtējuma. Šai iestādei tomēr esot jāņem vērā īpašās problēmas saistībā ar paziņojumiem par dzimumorientāciju. Darbiniekiem, kuriem ir uzticēts iztaujāt patvēruma meklētājus, esot ieteikts neuzdot tiešus jautājumus par veidu, kādā šie patvēruma meklētāji īsteno savu orientāciju. Turklāt nekāda nozīme netiekot piešķirta intīmo aktu attēliem, kurus patvēruma meklētāji uzrāda kā pierādījumu, ņemot vērā to, ka tie parāda tikai seksuālo darbību veikšanu, nevis apgalvotās dzimumorientācijas realitāti.

39 *Raad van State* precizē, ka ne Direktīvas 2004/83 4. pants, ne norādītās Hartas normas neliek *Staatssecretaris* uzskatīt par pierādītu patvēruma meklētāju apgalvoto dzimumorientāciju, balstoties tikai uz viņu paziņojumiem. Turklāt, kā uzskata šī tiesa, patvēruma meklētāju dzimumorientācijas pārbaude neatšķiras no citu vajāšanas iemeslu pārbaudes.

40 Tomēr *Raad van State* šaubās par iespējamiem ierobežojumiem, kurus nosakot Direktīvas 2004/83 4. panta normas, kā arī Hartas 3. un 7. panta normas attiecībā uz patvēruma meklētāju dzimumorientācijas pārbaudi.

41 Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas, ka patvēruma meklētājam tiek uzdoti jautājumi, var zināmā mērā aizskart tiesības, kas ir garantētas ar šīm Hartas normām.

42 Kā uzskata šī tiesa, lai kāda būtu attiecīgajā dalībvalstī pieņemtā metode, lai pārbaudītu apgalvotās dzimumorientācijas patiesumu, nevar tikt izslēgts patvēruma meklētāju pamattiesību, kādas ir noteiktas Hartas 3. un 7. pantā, aizskāruma risks.

43 Šādos apstākļos *Raad van State* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu, kas ir formulēts identiskiem vārdiem lietās no C-148/13 līdz C-150/13:

“Kādas robežas ir noteiktas [Direktīvas 2004/83] 4. pantā un [Hartā], it īpaši tās 3. un 7. pantā, veidam, kādā novērtē apgalvotas dzimumorientācijas ticamību, un kā nošķir šīs robežas no robežām, kuras piemēro, pārbaudot citu vajāšanas iemeslu ticamību, un, ja tā, kādā aspektā?”

44 Ar Tiesas 2013. gada 19. aprīļa lēmumu lietas no C-148/13 līdz C-150/13 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālo jautājumu

Ievada apsvērumi

45 No Direktīvas 2004/83 preambulas 3., 16. un 17. apsvēruma izriet, ka Ženēvas konvencija veido bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskā režīma pamatu un ka šīs direktīvas normas attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumiem, kā arī uz tā saturu ir pieņemtas, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot šo konvenciju, pamatojoties uz kopīgiem jēdzieniem un kritērijiem (spriedums *N.*, C-604/12, EU:C:2014:302, 27. punkts).

46 Tādējādi Direktīvas 2004/83 normu interpretācija ir jāveic, ņemot vērā tās vispārējo struktūru un mērķi, ievērojot Ženēvas konvenciju un citus atbilstošos līgumus, kas ir minēti LESD 78. panta 1. punktā. Šī interpretācija, kā tas izriet no šīs direktīvas preambulas 10. apsvēruma, ir jāveic, ievērojot Hartā atzītās tiesības (spriedums *X* u.c., no C-199/12 līdz C-201/12, EU:C:2013:720, 40. punkts).

47 Turklāt ir jāatgādina, ka Direktīvā 2004/83 nav procesuālu normu, kas piemērojamas starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanai, nedz arī tā tādējādi nosaka procesuālās garantijas, kas piešķiramas patvēruma meklētājam. Obligātie pieteikumu izskatīšanas procedūru standarti ir noteikti un patvēruma meklētāju tiesības ir precizētas tieši Direktīvā 2005/85, kas jāņem vērā pamatlietu izskatīšanā.

Par jautājumu

48 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Hartas normām, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to kompetentajām valsts iestādēm, kuru darbību kontrolē tiesa, tiek noteikti zināmi ierobežojumi faktu un apstākļu par patvēruma meklētāja, kura pieteikums ir pamatots ar bailēm no vajāšanas šādas orientācijas dēļ, apgalvoto dzimumorientāciju izvērtēšanā.

49 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzību iesniedzēji pamatlietās, ka kompetentajām iestādēm, kurām uzticēts pārbaudīt patvēruma pieteikumu, kas pamatots ar bailēm no vajāšanas patvēruma meklētāja dzimumorientācijas dēļ, esot jāuzskata viņa apgalvoto orientāciju par pierādītu faktu, pamatojoties tikai uz šī patvēruma meklētāja paziņojumiem, ņemot vērā īpašo kontekstu, kāds ir patvēruma pieteikumiem, šie paziņojumi ir tikai izejas punkts Direktīvas 2004/83 4. pantā paredzētajam faktu un apstākļu pārbaudes procesam.

50 No šīs direktīvas 4. panta 1. punkta paša formulējuma izriet, ka šajā pārbaudē dalībvalstis var uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja pienākumu pēc iespējas ātrāk iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Dalībvalsts pienākums ir, sadarbojoties ar šo pieteikuma iesniedzēju, novērtēt attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas.

51 Turklāt no Direktīvas 2004/83 4. panta 5. punkta izriet, ka, ja nav izpildīti šīs normas a)–e) apakšpunktā uzskaitītie nosacījumi, patvēruma meklētāju paziņojumiem par viņu apgalvoto dzimumorientāciju varētu būt nepieciešams apstiprinājums.

52 No tā izriet, ka, lai gan patvēruma meklētajam ir jāidentificē šāda orientācija, kas ir tā personiskās sfēras elements, bēgļa statusa piešķiršanas pieteikumi, kas ir pamatoti ar bailēm no vajāšanas šīs orientācijas dēļ, tāpat kā pieteikumi, kas pamatoti ar citiem vajāšanas iemesliem, var tikt pārbaudīti, kā paredzēts šīs pašas direktīvas 4. pantā.

53 Tomēr kārtībai, kādā kompetentās iestādes vērtē paziņojumus un dokumentāros vai citus pierādījumus, kas iesniegti šādu pieteikumu atbalstam, ir jāatbilst Direktīvas 2004/83 un 2005/85 normām, kā arī, kā tas izriet no šo direktīvu preambulu attiecīgi 10. un 8. apsvēruma, tādām Hartā garantētajām pamattiesībām kā tiesības uz cilvēka cieņas respektēšanu, kas paredzētas Hartas 1. pantā, kā arī tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kas ir garantētas tās 7. pantā.

54 Pat ja Direktīvas 2004/83 4. panta normas ir piemērojamas visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, lai kādi būtu šo pieteikumu atbalstam norādītie vajāšanas iemesli, nemainīgs paliek tas, ka kompetentajām iestādēm ir jānosaka paziņojumu un dokumentāro vai citu pierādījumu novērtēšanas kārtība atbilstoši katras patvēruma pieteikumu kategorijas raksturīgajām īpašībām, ievērojot Hartā garantētās tiesības.

55 Kas attiecas uz Direktīvas 2004/83 4. pantā paredzēto faktu un apstākļu novērtēšanu, šī novērtēšana, kā tika nospriests sprieduma *M.* (C-277/11, EU:C:2012:744) 64. punktā, noris divos posmos. Pirmais attiecas uz faktisko apstākļu konstatēšanu, kas varētu būt kā pierādījums pieteikuma atbalstam, kamēr otrais posms ir par šo pierādījumu juridisko vērtējumu, kura ietvaros ir jālemj, vai, ņemot vērā konkrēto gadījumu raksturojošos faktus, Direktīvas 2004/83 9. un 10. vai 15. pantā paredzētie apstākļi starptautiskās aizsardzības piešķiršanai ir izpildīti.

56 Šajā pirmajā posmā, uz kuru tieši attiecas iesniedzējtiesas jautājums katrā no tās izskatāmajām pamatlietām, lai arī dalībvalstis var uzskatīt, ka parasti pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz visi pierādījumi, kas nepieciešami, lai pamatotu viņa pieteikumu, turklāt viņam pašam sniegt pierādījumus savas dzimumorientācijas pierādīšanai ir visvieglāk, tomēr nemainīgs ir tas, ka attiecīgajai dalībvalstij ir jāsadarbojas ar šo pieteikuma iesniedzēju stadijā, kad tiek novērtētas šī pieteikuma attiecīgās sastāvdaļas atbilstoši šīs direktīvas 4. panta 1. punktam (šajā ziņā skat. spriedumu *M.*, EU:C:2012:744, 65. punkts).

57 Šajā ziņā ir jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunktam šai novērtēšanai ir jābūt individuālai un tajā ir jāņem vērā pieteikuma iesniedzēja individuālais statuss, kā arī personiskā situācija, tajā skaitā tādi faktori kā viņa pagātne, dzimums un vecums, lai noteiktu, vai, ņemot vērā šo situāciju, darbības, kurām viņš tika pakļauts vai riskē tikt pakļauts, varētu tikt uzskatītas par vajāšanu vai smagu kaitējumu.

58 Turklāt, kā tika atgādināts šī sprieduma 51. punktā, kompetentajām iestādēm veicot pārbaudi atbilstoši minētās direktīvas 4. pantam, ja atsevišķi patvēruma meklētāja paziņojumu aspekti nav pierādīti ar dokumentāriem vai citiem pierādījumiem, šos aspektus nav nepieciešams apstiprināt, ja ir izpildīti šīs pašas direktīvas 4. panta 5. punkta a)–e) apakšpunktā noteiktie kumulatīvie nosacījumi.

59 Kas attiecas uz paziņojumu un dokumentāru vai citu pierādījumu katrā konkrētajā pamatlietā novērtēšanas kārtību, lai sniegtu noderīgu atbildi iesniedzējtiesai, pašreizējā analīze ir jāaprobežo ar jautājumu par to, vai Direktīvas 2004/83 un 2005/85, kā arī Hartas normām atbilst, pirmkārt, kompetento iestāžu veiktā novērtēšana, izmantojot iztaujāšanu, kas ir balstīta uz stereotipiem par homoseksuāļiem, vai detalizētu iztaujāšanu par patvēruma meklētāja dzimumdzīvi, kā arī iespēja šīm iestādēm piekrist, ka šis pieteikuma iesniedzējs pakļauj sevi "testiem", lai pierādītu savu homoseksualitāti, un/vai ka viņš pēc savas vēlēšanās iesniedz videoierakstus ar savām intīmajām darbībām, un, otrkārt, iespēja kompetentajām iestādēm konstatēt ticamības trūkumu no tā vien, ka šī paša pieteikuma iesniedzēja dzimumorientācija netika norādīta pie pirmās iespējas, kas viņam tika sniegta, lai izklāstītu vajāšanas iemeslus.

60 Kas attiecas, pirmkārt, uz iztaujāšanu par attiecīgā patvēruma meklētāja zināšanām par homoseksuāļu interešu aizsardzības apvienībām un detaļām par šīm apvienībām, tad, kā uzskata apelācijas sūdzības iesniedzējs lietā C-150/13, tās paredzot, ka šīs iestādes balsta savus vērtējumus uz stereotipiskiem priekšstatiem par homoseksuāļu uzvedību, nevis uz konkrēto katra patvēruma meklētāja situāciju.

61 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ar Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunktu kompetentajām iestādēm tiek noteikts veikt novērtēšanu, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja individuālo stāvokli un personīgos apstākļus, un ka Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunktā tiek prasīts, ka šīs pašas iestādes veic interviju, ņemot vērā personiskos vai vispārējos apstākļus, kādi ir patvēruma meklētājam.

62 Lai gan iztaujāšana par stereotipiskiem jēdzieniem var būt noderīgs elements kompetento iestāžu rīcībā šīs novērtēšanas mērķiem, tomēr pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu novērtēšana tikai uz stereotipisku priekšstatu, kas tiek asociēti ar homoseksuāļiem, pamata neatbilst iepriekšējā punktā minēto normu prasībām, jo neļauj šīm iestādēm ņemt vērā attiecīgā patvēruma meklētāja individuālo un personisko situāciju.

63 Tādējādi patvēruma meklētāja nespēja atbildēt uz šādiem jautājumiem pati par sevi nav pietiekams pamatojums, lai secinātu, ka pieteikuma iesniedzējam nevar uzticēties, ciktāl šāda pieeja būtu pretrunā Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunkta, kā arī Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunkta prasībām.

64 Otrkārt, lai gan valsts iestādes var attiecīgā gadījumā veikt iztaujāšanu, lai novērtētu faktus un apstākļus attiecībā uz patvēruma meklētāja apgalvoto dzimumorientāciju, iztaujāšana par šī pieteikuma iesniedzēja seksuālo darbību detaļām ir pretrunā Hartā garantētajām pamattiesībām un tostarp tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kas ir noteiktas tās 7. pantā.

65 Kas attiecas, treškārt, uz iespēju valsts iestādēm piekrist, kā to ir piedāvājuši atsevišķi apelācijas sūdzību iesniedzēji pamatlietās, homoseksuālu aktu veikšanai, viņu pakļaušanai iespējamiem "testiem", lai pierādītu viņu homoseksualitāti, vai arī tam, ka šie pieteikuma iesniedzēji sniedz tādus pierādījumus kā

savu intīmo darbību video ieraksti, ir jāuzsver, ka papildus tam, ka šādiem elementiem var nebūt pierādījuma vērtības, tie pēc sava rakstura kaitē cilvēka cieņai, kuras ievērošana ir nodrošināta Hartas 1. pantā.

66 Turklāt, atļaujot vai pieņemot šāda veida pierādījumus, pārējiem pieteikuma iesniedzējiem tiktu dots pamudinājums un *de facto* viņiem tiktu pieprasīti šādi pierādījumi.

67 Ceturtkārt, kas attiecas uz iespēju kompetentajām iestādēm konstatēt ticamības trūkumu, ja it īpaši uz šo pieteikuma iesniedzēja apgalvoto dzimumorientāciju viņš netika norādījis pie pirmās iespējas, kas viņam tika dota vajāšanas iemeslu izklāstīšanai, ir jānorāda šādi.

68 No Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punkta izriet, ka dalībvalstis var uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz "pēc iespējas ātrāk" visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

69 Tomēr, ņemot vērā jautājumu, kas skar personas personisko jomu un tostarp viņas seksualitāti, jutību, nevar secināt, ka viņai nevar uzticēties, tikai no tā vien, ka savas atturības dēļ izpaust savas dzīves intīmos aspektus šī persona uzreiz nav paziņojusi par savu homoseksualitāti.

70 Turklāt ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punktā paredzētais pienākums "pēc iespējas ātrāk" iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir mazināts ar kompetentajām iestādēm uzlikto prasību atbilstoši Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunktam un Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punktam veikt interviju, ņemot vērā personisko vai vispārējo situāciju, kas raksturo pieteikumu, tostarp pieteikuma iesniedzēja ievainojamību, un individuāli novērtēt šo pieteikumu, ņemot vērā katra pieteikuma iesniedzēja individuālo stāvokli un personīgos apstākļus.

71 Tādējādi, uzskatot, ka patvēruma meklētājam nevar ticēt tikai tādēļ, ka viņš nav atklājis savu dzimumorientāciju pie pirmās viņam dotās iespējas vajāšanas iemeslu izklāstīšanai, netiktu ievērota iepriekšējā punktā norādītā prasība.

72 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz jautājumu, kas uzdots katrā no lietām no C-148/13 līdz C-150/13, jāatbild:

— Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunkts, kā arī Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka, kompetentajām valsts iestādēm veicot pārbaudi, kas pakļauta tiesas kontrolei, par faktiem un apstākļiem attiecībā uz tāda patvēruma meklētāja apgalvotu dzimumorientāciju, kura pieteikums ir pamatots ar bailēm no vajāšanas šīs orientācijas dēļ, šī pieteikuma iesniedzēja paziņojumus, kā arī dokumentārus vai citus pierādījumus, kas iesniegti viņa pieteikuma atbalstam, šīs iestādes novērtē, izmantojot iztaujāšanu, kas balstīta vienīgi uz stereotipiskiem priekšstatiem par homoseksuāļiem;

— Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to Hartas 7. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka, veicot šo pārbaudi, kompetentās valsts iestādes detalizēti iztaujā par patvēruma meklētāja seksuālo praksi;

— Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to kopsakarā ar Hartas 1. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka šajā pārbaudē minētās iestādes pieņem tādus pierādījumus kā attiecīgā patvēruma meklētāja veiktas homoseksuālas darbības, viņa pakļaušana "testiem" viņa homoseksualitātes konstatēšanai vai arī viņa piedāvātā videoierakstu ar šādām darbībām uzrādīšana;

— Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkts, kā arī Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, ka šajā pašā pārbaudē kompetentās valsts iestādes secina, ka attiecīgā patvēruma meklētāja paziņojumi nav ticami, tikai tādēļ, ka šis patvēruma meklētājs nav norādījis uz savu apgalvoto dzimumorientāciju pie pirmās izdevības, kas viņam bija vajāšanas iemeslu izklāstīšanai.

Par tiesāšanās izdevumiem

73 Attiecībā uz pamatlietu pusēm šī tiesvedība ir stadija procesos, kurus izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, 4. panta 3. punkta c) apakšpunkts, kā arī Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvas 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, 13. panta 3. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka, kompetentajām valsts iestādēm veicot pārbaudi, kas pakļauta tiesas kontrolei, par faktiem un apstākļiem attiecībā uz tāda patvēruma meklētāja apgalvotu dzimumorientāciju, kura pieteikums ir pamatots ar bailēm no vajāšanas šīs orientācijas dēļ, šī pieteikuma iesniedzēja paziņojumus, kā arī dokumentārus vai citus pierādījumus, kas iesniegti viņa pieteikuma atbalstam, šīs iestādes novērtē, izmantojot iztaujāšanu, kas balstīta vienīgi uz stereotipiskiem priekšstatiem par homoseksuāļiem.

Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to Hartas 7. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka, veicot šo pārbaudi, kompetentās valsts iestādes detalizēti iztaujā par patvēruma meklētāja seksuālo praksi.

Direktīvas 2004/83 4. pants, aplūkojot to Hartas 1. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka šajā pārbaudē minētās iestādes pieņem tādus pierādījumus kā attiecīgā patvēruma meklētāja veiktas homoseksuālas darbības, viņa pakļaušana "testiem" viņa homoseksualitātes konstatēšanai vai arī videoierakstu ar šādām darbībām uzrādīšana.

Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkts, kā arī Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, ka šajā pašā pārbaudē kompetentās valsts iestādes secina, ka attiecīgā patvēruma meklētāja paziņojumi nav ticami, tikai tādēļ, ka šis patvēruma meklētājs nav norādījis uz savu apgalvoto dzimumorientāciju pie pirmās izdevības, kas viņam bija vajāšanas iemeslu izklāstīšanai.

[Paraksti]